

1 Σεπτεμβρίου 2014

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κ. Υπουργό Εθνικής Άμυνας

Θέμα: Αναγκαίες και επείγουσες οι επαρκείς και ολοκληρωμένες απαντήσεις για τη διαχείριση ανεκτέλεστων Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων, ενόψει της συζήτησης στην Ολομέλεια του Γ' Θερινού Τμήματος της Βουλής την Πέμπτη 4.9.2014 του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με τίτλο «Ρυθμίσεις Υπουργείου Εθνικής Άμυνας».

α. Ιστορικό

1. Σύμφωνα με όσα ίσχυαν μέχρι την θέση σε ισχύ του Νόμου 3978/2011 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/EK - Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας» (ΦΕΚ Α 137) κάθε προμηθευτής αμυντικού υλικού από το εξωτερικό ή υλικού που η αξία εισαγόμενου μέρους του υπερέβαινε το ποσό που οριζόταν από τις εκάστοτε ισχύουσες αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Άμυνας υποχρεωνόταν να παράσχει αντισταθμιστικά ωφελήματα και να υπογράψει σχετική για το σκοπό αυτό σύμβαση.

2. Ο εν λόγω θεσμός, αν και αποσκοπούσε στην παροχή πρόσθετων υπηρεσιών και την αντίστοιχη κάλυψη αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και στην αξιοποίηση των παραγωγικών υποδομών της αμυντικής βιομηχανίας, τελικά περιήλθε σε σοβαρή δυσλειτουργία. Σήμερα, είναι χωρίς αμφιβολία γνωστό ότι οι συμβάσεις αυτές αποτέλεσαν αγωγούς μαύρου πολιτικού χρήματος, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις ήταν υπερκοστολογημένες και εικονικές.

3. Στην αιτιολογική έκθεση του Νόμου 3883/2010 «Υπηρεσιακή εξέλιξη και ιεραρχία των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων - Θέματα διοίκησης των Ενόπλων Δυνάμεων, Στρατολογίας και συναφείς διατάξεις» (ΦΕΚ Α 167), η οποία κατατέθηκε στη Βουλή τον Σεπτέμβριο του 2010, αναφέρονται για τις συμβάσεις αντισταθμιστικών ωφελημάτων τα εξής ουσιώδη :

«όλα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα να διαμορφωθεί ένας «γόρδιος δεσμός». Ουδόντα πέντε από τις συμβάσεις ΑΩ έχουν ήδη λήξει εν μέρει ή εν όλω ανεκτέλεστες. Αυτές οι ουδόντα πέντε συμβάσεις έχουν συνολική πιστωτική αξία 6.743.720.177 ΕΥΡΩ ενώ το ανεκτέλεστο μέρος τους είναι 2.908.248.788 ΕΥΡΩ. Από την άλλη μεριά βρίσκονται εν ενεργεία τριάντα δυο συμβάσεις ΑΩ συνολικής πιστωτικής αξίας 16.279.709.431 ΕΥΡΩ με ανεκτέλεστο υπόλοιπο 7.723.176.563 ΕΥΡΩ».

Με το άρθρο 87 του ανωτέρω νόμου ορίστηκε ότι, κατόπιν έκδοσης υπουργικής απόφασης του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, οι υπόχρεοι σε παροχή των ανεκτέλεστων αντισταθμιστικών ωφελημάτων δύνανται να επιλέξουν, αντί για την καταβολή ποινικών

ρητρών, την υλοποίηση προγραμμάτων αντισταθμιστικών ωφελημάτων με πραγματική αξία που θα ανερχόταν σε τουλάχιστον 25% της πιστωτικής αξίας των ανεκτέλεστων προγραμμάτων.

Με απλές μαθηματικές πράξεις συνάγεται ότι από την επανασυμβασιοποίηση των ανεκτέλεστων συμβάσεων εύλογα αναμενόταν να τεθούν σε πορεία υλοποίησης προγράμματα αξίας τουλάχιστον 725 εκατ. ΕΥΡΩ.

4. Τον Ιούνιο του 2011 κυκλοφορούν οι «*θέσεις και προτάσεις του Συνδέσμου Ελλήνων Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού για την Υπουργική Απόφαση Ρύθμισης Συμβάσεων ΑΩ*», η οποία κυκλοφόρησε σε δεύτερη έκδοση τον Σεπτέμβριο του 2012.

Στην σελίδα 4 του συγκεκριμένου κειμένου ο εν λόγω Σύνδεσμος αναφέρει ότι σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας του Ιουνίου 2010 οι ληγμένες συμβάσεις αντισταθμιστικών ωφελημάτων έχουν ανεκτέλεστη πιστωτική υποχρέωση 2,9 δισ. ΕΥΡΩ και ανεκτέλεστο πραγματικό όγκο 300-500 εκατ. ΕΥΡΩ σε πραγματικές τιμές.

5. Την ίδια εκτίμηση περί της πιστωτικής αξίας των ανεκτέλεστων συμβάσεων αντισταθμιστικών ωφελημάτων διατύπωσαν ο Βουλευτής της Δημοκρατικής Αριστεράς κ. Βασίλης Οικονόμου στην με αριθμό 4401/2012 ερώτησή του, ο Βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας κ. Ιωάννης Μιχελάκης στην με αριθμό 8154/2013 ερώτησή του, καθώς και ο Βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας κ. Κ. Μαρκόπουλος στην με αριθμό 8882/2013 ερώτησή του.

6. Τον Ιανουάριο του 2012 το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας διαβίβασε στην Ειδική Διαρκή Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων της Βουλής ενημερωτικό σημείωμα για τις συμβάσεις αντισταθμιστικών ωφελημάτων, στο οποίο αναφέρονταν κατά λέξει τα εξής:

«τα προβλήματα αυτά κυρίως συνίσταντο....στην ύπαρξη μεγάλου αριθμού συμβάσεων (περί τις 80), που ενώ υπήρχε πρόθεση τροποποίησής τους, κατόπιν γνωμοδοτήσεων του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (514/2008, 13/2009 και 14/2009) κατέστησαν ανενεργές, λόγω αδυναμίας τροποποίησής τους».

7. Τον Οκτώβριο του 2012 ο Σύνδεσμος Ελλήνων Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού δημοσιοποιεί επιστολή προς τον τότε Υπουργό Εθνικής Άμυνας στην οποία μεταξύ άλλων αναφέρονται και τα εξής :

«-Επειδή η παραγωγική κατάσταση των 120 και πλέον εταιρειών μελών του Συνδέσμου μας είναι τραγική, με αποτέλεσμα κάθε μέρα που περνά να απολύονται δεκάδες εργαζόμενοι και να κλείνουν εταιρείες, η τεχνογνωσία των οποίων, πολύ δύσκολα θα ανακτηθεί ,ενώ είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την άμυνα της Πατρίδας μας,

-Επειδή σε έρευνα που κάναμε ελάχιστες ήταν οι εταιρείες μέλη μας που αυτόν το καιρό υλοποιούν συμβάσεις ΑΩ,

-Επειδή στον τύπο διαβάζουμε για εταιρείες ανενεργές η «φαντάσματα» που υποτίθεται συνεχίζουν να υλοποιούν και να πιστώνονται συμβάσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ...»

8. Τον Μάρτιο του 2014 ο πρώην Γενικός Διευθυντής Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων κ. Ε. Βασιλάκος σε άρθρο του στο περιοδικό CRASH αναφέρει για τα ανεκτέλεστα αντισταθμιστικά ωφελήματα κατά λέξει τα εξής :

«...Είναι αληθές γεγονός ότι, κατά την διάρκεια της θητείας μου, η καταγραφή των ληγμένων συμβάσεων ανέδειξε ότι ποσό πιστωτικής αξίας περίπου €3 δισ. παραμένει ανεκτέλεστο υπόλοιπο υποχρεώσεων παροχής ΑΩ από ξένες εταιρείες. Αυτό θεωρητικά σημαίνει ότι ποσό περίπου €300 εκατ. από την κατάπτωση των τραπεζικών εγγυητικών επιστολών θα μπορούσε να εισπραχθεί υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου ή εναλλακτικά βιομηχανικό έργο ισόποσης αξίας (€300 εκατ.) θα μπορούσε να ανατεθεί στην ελληνική βιομηχανία.»

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ : Από τα παραπάνω συνάγεται ένα σαφές και αδιαμφισβήτητο συμπέρασμα : μέχρι το τέλος του 2010 από τους ελέγχους που είχε διενεργήσει η αρμόδια Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, ογδόντα πέντε συμβάσεις αντισταθμιστικών ωφελημάτων είχαν λήξει χωρίς να έχει εκτελεστεί εμπρόθεσμα έργο με πραγματική οικονομική αξία τουλάχιστον 300 εκατ. ΕΥΡΩ.

Με την θέση σε ισχύ του άρθρου 87 του Νόμου 3883/2010 εύλογα αναμενόταν ότι θα συμβασιοποιηθούν προγράμματα αντισταθμιστικών ωφελημάτων πραγματικής αξίας τουλάχιστον 725 εκατ. ΕΥΡΩ, εφόσον εκδιδόταν η αντίστοιχη υπουργική απόφαση από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας.

β. Η επιμονή του ΣΥΡΙΖΑ στην αναζήτηση της αλήθειας

9. Με την υπ' αριθμ. 2330/28-9-2012 Ερώτησή τους προς τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ Γ. Βαρεμένος (Αιτωλοακαρνανίας), Θ. Δρίτσας (Α' Πειραιά και Νησιών), Α. Καλογερή (Σάμου) και Β. Χατζηλάμπρου (Αχαΐας) έθεσαν πέντε (5) καίρια ερωτήματα σχετικά με την αδιαφάνεια στην πίστωση των Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων (ΑΩ) : 1. ποια προγράμματα Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων πιστώθηκαν μετά την 1/1/2010, ποια ήταν η ονομαστική αξία του κάθε προγράμματος, ποιο ήταν το είδος τους, πόσος χρόνος μεσολάβησε ανάμεσα στον χρόνο υλοποίησης και τον χρόνο πίστωσης του κάθε προγράμματος, ποια η συνοπτική περιγραφή του κάθε προγράμματος, 2. ποια από τα προγράμματα αυτά υλοποιήθηκαν σε συνεργασία με την κρατική και ποια σε συνεργασία με την ιδιωτική αμυντική βιομηχανία; 3. σε ποιο ύψος ανέρχονται σήμερα τα ανεκτέλεστα προγράμματα Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων και ποια είναι σήμερα τα ανεκτέλεστα αυτά προγράμματα; ποια είναι η ονομαστική και ποια η πιστωτική αξία του κάθε ενός από αυτά τα προγράμματα και ποια η συνοπτική τους περιγραφή; 4. ποιες κυρώσεις έχουν επιβληθεί μετά την 1/1/2010 λόγω καθυστερήσεων στην εκτέλεση προγραμμάτων Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων; 5. για ποιους λόγους η Πολιτική Ηγεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας δεν προχωρεί στην έκδοση της Υπουργικής Απόφασης για την υλοποίηση των ΑΩ «νέου τύπου»;

Με την υπ' αριθμ. Φ900α/9230/12761/23-10-2012 απάντησή του, ο τότε Υπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Πάνος Παναγιωτόπουλος απήντησε μόνον ότι από τις συναφθείσες στο παρελθόν συμβάσεις ΑΩ, 28 παραμένουν ενεργές, ενώ 75 έληξαν και αναμένεται η εκκαθάρισή τους, ότι ποσοστό 26,17% των προγραμμάτων ΑΩ αφορούσε στην κρατική αμυντική βιομηχανία, ενώ ποσοστό 50,26% υλοποιήθηκε από ιδιωτικές εταιρείες. Με

την ίδια απάντησή του, ο τότε Υπουργός διαβεβαίωσε την Βουλή ότι στην περίπτωση των συμβάσεων ΑΩ, που βρίσκονται σε εκκαθάριση επιβάλλονται οι προβλεπόμενες από την νομοθεσία κυρώσεις.

10. Με την υπ' αριθμ. Πρωτ 1/15-11-2012 επιστολή του προς τον τότε Πρόεδρο της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων κ. Ι. Μιχελάκη, ο τότε Υπεύθυνος Άμυνας της Κ.Ο. ΣΥΡΙΖΑ Θοδ. Δρίτσας, ζήτησε μεταξύ άλλων «λαμβάνοντας υπόψιν παλαιότερες και πρόσφατες καταγγελίες σχετικά με ΑΩ, που υλοποιούνται από εταιρείες – φαντάσματα είναι απαραίτητη η ενημέρωση της Επιτροπής ... για το εάν προτίθεται να προβεί σε επανέλεγχο των ΑΩ που πιστώθηκαν από 1/1/2010 και μετά.»

Στο σαφές αυτό αίτημα μέχρι σήμερα δεν υπήρξε ποτέ απάντηση από την Πολιτική Ηγεσία του ΥΠΕΘΑ.

11. Με την υπ' αριθμ. 301/47/29-7-2013 Ερώτησή και ΑΚΕ προς τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ Γ. Βαρεμένος (Αιτωλοακαρνανίας), Θ. Δρίτσας (Α' Πειραιά και Νησιών), Α. Καλογερά (Σάμου) και Β. Χατζηλάμπρου (Αχαΐας) επανήλθαν στο θέμα και υπέβαλαν προς τον τότε Υπουργό Εθνικής Άμυνας κ. Δημ. Αβραμόπουλο, τα εξής ερωτήματα : 1. Εξακολουθούν να βρίσκονται υπό εκκαθάριση 75 συμβάσεις Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων; Εάν ναι, για ποιο λόγο καθυστερεί για δέκα (10) πλέον μήνες η εκκαθάρισή τους; Εάν όχι, ποιος είναι σήμερα ο αριθμός τους; 2. Ποιο είναι το ύψος των ποινικών ρητρών που έχουν επιβληθεί μέχρι σήμερα για καθυστερήσεις στην υλοποίηση των Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων; Ποιο ποσό έχει εισπράξει μέχρι σήμερα το Ελληνικό Δημόσιο από την κατάπτωση εγγυητικών επιστολών εταιρειών που καθυστέρησαν την υλοποίηση Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων; 3. Πόσος είναι ο χρόνος που μεσολαβεί, κατά μέσο όρο, ανάμεσα στην κατάρτιση μιας σύμβαση αντισταθμιστικών ωφελημάτων και την οριστική παράδοση – παραλαβή τους; Σε ποιο στάδιο βρίσκεται σήμερα η υλοποίηση των συμβάσεων Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων από την προμήθεια ελικοπτέρων APACHE, την αγορά αρμάτων μάχης Leopard, την προμήθεια κινητήρων F-16, στα οποία αναφέρθηκε η εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 7.4.2013; Ποια είναι η αξία των οφειλόμενων Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων για κάθε μια από αυτές τις προμήθειες; Πότε – επιτέλους – θα υλοποιηθούν; 4. Προτίθεται να κάνει δεκτή την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για επανέλεγχο όλων των Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων, που πιστώθηκαν μετά την 1.1.2010 και να υποβάλει το πόρισμα στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή; 5. Ποιο είναι το ύψος των εγγυητικών επιστολών, που έληξαν, χωρίς να έχει πιστωθεί το προς υλοποίηση ΑΩ; Έχει υποστεί ζημία το ελληνικό Δημόσιο στις περιπτώσεις αυτές; Υπάρχουν περιπτώσεις εταιρειών, που δεν προσκόμισαν εγγυητική επιστολή τραπεζής, αλλά εγγυητικές επιστολές των ίδιων των εταιρειών; Θεωρεί ότι η αποδοχή τους διασφαλίζει το δημόσιο συμφέρον; 6. Ποιος είναι ο αριθμός των συμβάσεων ΑΩ, που είναι σήμερα ενεργές; Ποιο είναι το ποσοστό επί τοις εκατό (%) εκπλήρωσης του συνολικού έργου για κάθε μια από αυτές; 7. Προτίθεται να εισπράξει τα 290 εκατ. ΕΥΡΩ των εγγυητικών επιστολών από εταιρείες που έχουν αναλάβει την υλοποίηση ΑΩ; Σε περίπτωση θετικής απάντησης, με ποιο τρόπο θα αξιοποιήσει το ποσό αυτό προς όφελος της εγχώριας αμυντικής βιομηχανίας; 8. Προτίθεται να λάβει μέτρα για την υλοποίηση περισσότερων συμβάσεων ΑΩ από κρατικές αμυντικές βιομηχανίες; Ποια είναι αυτά; 9. Για ποιους λόγους η Πολιτική Ηγεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας δεν προχωρεί στην έκδοση της Υπουργικής Απόφασης για την υλοποίηση των ΑΩ «νέου τύπου»;

Η παραπάνω ερώτηση δεν απαντήθηκε ποτέ από τον κ. Υπουργό Εθνικής Άμυνας.

12. Με την υπ' αριθμ. 70/2014 επιστολή των ίδιων και αναφερόμενων παραπάνω βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ προς τον Πρόεδρο της Ειδικής Διαρκούς Επιτροπής Εξοπλιστικών Προγραμμάτων της Βουλής ζητήθηκε ενημέρωση μεταξύ άλλων και για την εξέλιξη των συμβάσεων ΑΩ.

Η Επιτροπή συνήλθε στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας στις 13/2/2014 και κατά την διάρκεια της συνεδρίασης παραδόθηκε στα μέλη της ενημερωτικό σημείωμα το οποίο κατατέθηκε στα πρακτικά της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων στη συνεδρίαση της 26.8.2014 και από το οποίο προκύπτει ότι ενώ το έτος 2010 η ανεκτέλεστη υποχρέωση 85 ληγμένων συμβάσεων αντισταθμιστικών ωφελημάτων ανερχόταν σε 2,9 δισ. ΕΥΡΩ (εκτιμώμενη πραγματική αξία περίπου 300 εκατ. ΕΥΡΩ), τον Φεβρουάριο του 2014 οι ληγμένες συμβάσεις ήταν 73 και η πιστωτική τους αξία είχε μειωθεί σε μόλις 900 εκατ. ΕΥΡΩ (εκτιμώμενη πραγματική αξία μόλις 90 εκατ. ΕΥΡΩ).

γ. Το νομικό πλαίσιο σχετικά με τις ανεκτέλεστες συμβάσεις αντισταθμιστικών ωφελημάτων

13. Σύμφωνα με τις υπ' αριθμ. 514/2008, 13/2009 και 14/2009 γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους από τις οποίες η πρώτη και η τελευταία έχουν γίνει αποδεκτές από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας «στις προμήθειες των στρατιωτικών εξοπλισμών, ως Αντισταθμιστικά ωφελήματα νοούνται το σύνολο των ανταποδοτικών πράξεων που αναλαμβάνει εκ του νόμου ο προμηθευτής να πραγματοποιήσει ως αντιστάθμισμα μιας συγκεκριμένης προμήθειας. Η σύναψη των συμβάσεων αυτών έχουν ως σκοπό να βοηθηθεί η Ελληνική Αμυντική Βιομηχανία, αλλά και να αναπτυχθεί, ενισχυθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα της χώρας που συμβάλλει στην αναβάθμιση της τεχνολογικής - παραγωγικής υποδομής της. Με βάση το σκοπό αυτό στον οποίο αποβλέπουν οι συμβάσεις ΑΩ θα πρέπει να ερμηνεύονται, σε συνδυασμό με τα άρθρα 173 και 200 του ΑΚ, οι ρήτρες της συμβάσεως. Η συνομολόγηση χρονικής διάρκειας μέσα στην οποία οφείλει ο υπόχρεος προμηθευτής να εκτελέσει τα προγράμματα που έχει αναλάβει εξυπηρετεί πρωτίστως τον προαναφερθέντα σκοπό, καθ' όσον υποχρεώνει τον αντισυμβαλλόμενο να υλοποιήσει τα προγράμματα που έχουν εγκριθεί μέσα σε χρόνο που τα προγράμματα αυτά θα είναι επίκαιρα για την υποβοήθηση της αμυντικής βιομηχανίας και της τεχνολογικής υποδομής της χώρας. Επίσης και η αξία των προγραμμάτων θα πρέπει να ανταποκρίνεται στον προϋπολογισμό και την εκτίμηση - αξιολόγηση που έγινε κατά την έγκριση των προγραμμάτων, αλλά και κατά τη σύναψη της συμβάσεως, στο μέτρο που η αξία έχει αποτελέσει κριτήριο επιλογής του προμηθευτή. Η βαρύτητα που δίδεται από τις Κατευθυντήριες Οδηγίες του ΥΠΕΘ (ΚΟ) στο χρόνο εκτελέσεως των προγραμμάτων συνάγεται και από τις κυρώσεις που προβλέπονται σε περίπτωση μη εκτελέσεως των προγραμμάτων και οι οποίες μπορεί να επιβάλλουν μέχρι και τον αποκλεισμό του προμηθευτή από τις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων (βλ. παρ. 22 Κ.Ο.). Β) Από τις προεκτεθείσες ρήτρες της συμβάσεως προκύπτει: α) ότι ο προμηθευτής είχε αναλάβει την υποχρέωση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις Α.Ω μέσα σε διάρκεια δύο έτη από την ημερομηνία ενεργοποίησης της συμβάσεως, β) ότι στο τέλος της περιόδου που έχει συμφωνηθεί ο προμηθευτής δικαιούτο να ζητήσει περίοδο χάριτος για την υλοποίηση των εναπομεινάντων υποχρεώσεων Α.Ω, γ) ότι σε περίπτωση μη εκπληρώσεως των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί εντός του συμβατικού χρόνου καταπίπτουν ποινικές ρήτρες υπέρ του Δημοσίου ανερχομένων σε 10% του ανεκπλήρωτου μέρους των Α.Ω., ποσό που καλύπτεται με εγγυητική επιστολή τράπεζας, δ) ότι, σε περίπτωση μη

εκπληρώσεως εφαρμόζεται και η κύρωση του άρθρου 62 του Π.Δ. 284/1989 (αποκλεισμό του προμηθευτή από τις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων) και, τέλος δ) ότι απαλλάσσεται ο προμηθευτής και δεν υποχρεούται σε καταβολή ζημιών για καθυστερημένη εκπλήρωση, εάν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας και Γ) Σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις εκείνες που τα συμβαλλόμενα μέρη θέτουν προθεσμία για την εκτέλεση του έργου, αυτή θα πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν έχει την χρονική διάρκεια της σύμβασης, αλλά την έννοια της πίστωσης χρόνου προς τον εργολάβο για την αποπεράτωση του έργου. Την λύση της σύμβασης επιφέρει όχι η πάροδος της προθεσμίας αλλά η εκτέλεση του έργου. Εφ' όσον το έργο δεν εκτελέστηκε ο εργολάβος δεν απαλλάσσεται από την συμβατική του υποχρέωση. Δεν αποκλείεται βέβαια η ύπαρξη ρητής ή σιωπηράς συμφωνίας μεταξύ των μερών από την οποία να προκύπτει ότι τα μέρη θέλησαν μετά την πάροδο της συμφωνηθείσας προθεσμίας να επέρχεται και η λήξη της συμβάσεως έργου (βλ. Απ. Γεωργιάδη : «Ενοχικό δίκαιο, Ειδικό Μέρος, τόμος II σελίς 265»).

Για τους παραπάνω λόγους το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους γνωμοδότησε ότι δεν είναι δυνατή η τροποποίηση συμβάσεως Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων μετά τη λήξη της ισχύος της.

14. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 60 παρ. 8 του Νόμου 3433/2006 «Προμήθειες αμυντικού υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων» (ΦΕΚ Α 20) η σύμβαση θεωρείται ότι εκτελέστηκε και εκκαθαρίστηκε όταν συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

«α. Παραδόθηκε ολόκληρη η ποσότητα ή εάν αυτή που παραδόθηκε σε περίπτωση διαιρετού υλικού, υπολείπεται της συμβατικής, κατά μέρος που κρίνεται από το αρμόδιο όργανο ως ασήμαντο και μη υπερβαίνον το δέκα τοις εκατό της συνολικής συμβατικής ποσότητας.

β. Παραλήφθηκε οριστικά (ποσοτικά και ποιοτικά) η ποσότητα που παραδόθηκε.

γ. Έγινε η αποπληρωμή του συμβατικού τιμήματος, αφού προηγουμένως επιβλήθηκαν τυχόν κυρώσεις ή εκπτώσεις.

δ. Εκπληρώθηκαν και οι λοιπές συμβατικές υποχρεώσεις και από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη και αποδεσμεύθηκαν οι σχετικές εγγυήσεις κατά τα προβλεπόμενα από τη σύμβαση.»

Εφόσον συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις η σύμβαση τίθεται στο αρχείο της Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων και ενημερώνονται όλοι οι εμπλεκόμενοι.

15. Περαιτέρω, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. Πρωτ. ΕΜΠ.505/ερ.46/2010 έγγραφο του Γραφείου Νομικού Συμβούλου ΥΕΘΑ :

«στις περιπτώσεις ανώμαλης εξέλιξης μίας συμβάσεως προμήθειας, ο τρόπος αντιμετώπισης των ζητημάτων που θα ανακύψουν είναι συγκεκριμένος και συνήθως προδιαγράφεται κατά τρόπο ανελαστικό από τις σχετικές διατάξεις του δικαίου των προμηθειών των Ενόπλων Δυνάμεων. Συνεπώς, η υπηρεσία, στις περισσότερες περιπτώσεις, καλείται να εφαρμόσει τις διατάξεις αυτές και, μεταξύ άλλων, να εφαρμόσει τις προβλεπόμενες από το νόμο κυρώσεις έναντι του προμηθευτού».

δ. Η υπουργική απόφαση που δεν εκδόθηκε ποτέ

16. Στις 19-1-2011 ο τότε Υπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Ευαγγ. Βενιζέλος, κατά την διάρκεια ομιλίας του στα εγκαίνια εγκαταστάσεων της εταιρείας MILTECH, ανέφερε κατά λέξει και τα εξής :

«Θα πάρετε επίσης στα χέρια σας το σχέδιο της Υπουργικής Απόφασης για την μετατρεπτική ρύθμιση των Αντισταθμιστικών Ωφελημάτων. Άρα θα έχετε όλη τη δέσμη των ρυθμίσεων που θα προσδιορίζουν το μέλλον της αμυντικής βιομηχανίας τα επόμενα χρόνια. Γιατί πρέπει να περάσουμε σε νέες έννοιες, σε νέες διαδικασίες που νομίζω ότι θα βοηθήσουν και το ελληνικό δημόσιο αλλά και τον τομέα της ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας.»

17. Το σχέδιο της Υπουργικής Απόφασης είχε αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας από την 11η Μαρτίου 2011, ωστόσο ουδέποτε υπογράφηκε !!

ε. Η προτεινόμενη νομοθετική ρύθμιση

18. Στις 8.8.2014 κατατέθηκε στη Βουλή Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με τίτλο «Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Εθνικής Άμυνας».

Στο άρθρο 3 του εν λόγω Σχεδίου Νόμου περιέχεται μια νέα ρύθμιση για το ζήτημα των ανεκτέλεστων συμβάσεων αντισταθμιστικών ωφελημάτων, η οποία παρουσιάζει τις εξής βασικές διαφορές σε σχέση με την ρύθμιση του άρθρου 87 του Νόμου 3883/2010 :

(α) για τον καθορισμό του νέου καταλόγου αντισταθμιστικών ωφελημάτων δεν ενημερώνεται η Βουλή και δεν προβλέπεται διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης

(β) δεν περιέχει σαφή κριτήρια για την αποτίμηση της οικονομικής αξίας των νέων προγραμμάτων αντισταθμιστικών ωφελημάτων

(γ) καταργεί τον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και την αποστολή των συμβάσεων στη αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή πριν τη σύναψή τους.

Παρόλα αυτά,

(α) παρέχεται η δυνατότητα χορήγησης και νέας παράτασης σε ασυνεπείς αντισυμβαλλόμενους του Ελληνικού Δημοσίου μέχρι 31/12/2016, χωρίς να έχει προηγηθεί αποτίμηση των αποτελεσμάτων της αντίστοιχης προηγούμενης ρύθμισης του άρθρου 87 του Νόμου 3883/2010

(β) τροποποιείται το αντικείμενο και ο σκοπός των ανεκτέλεστων αντισταθμιστικών ωφελημάτων (διασφάλιση της εφοδιαστικής επάρκειας, εξοικονόμηση πόρων και ανάδειξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας)

(γ) δεν προσδιορίζεται επαρκώς ο ρόλος των Γενικών Επιτελείων ως τελικών χρηστών του υλικού

(δ) δεν γίνεται ειδική αναφορά στην εγχώρια αμυντική βιομηχανία

(ε) δεν θεσμοθετούνται σαφή κριτήρια αξιολόγησης των προτάσεων, που θα υποβληθούν στην Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων, και προκαθορισμένο δεσμευτικό χρονικό πλαίσιο υλοποίησης.

στ. Η πιθανή ζημία του Ελληνικού Δημοσίου

19. Κατά τη διάρκεια επεξεργασίας του ανωτέρω Σχεδίου Νόμου στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής, ο ΣΥΡΙΖΑ επέμεινε να ενημερωθούν όλα τα μέλη της Επιτροπής μεταξύ άλλων και για τον αριθμό και την αξία των ανεκτέλεστων συμβάσεων αντισταθμιστικών ωφελημάτων, οι οποίες διέπονται από την προτεινόμενη ρύθμιση.

20. Πράγματι, κατατέθηκε στην Διαρκή Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής το από 28.8.2014 έγγραφο του αρμόδιου Γενικού Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων. Με βάση τα στοιχεία του συγκεκριμένου εγγράφου η διαχρονική εξέλιξη των ανεκτέλεστων συμβάσεων αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΚΤΕΛ ΕΣΤΩΝ ΣΑΩ	ΑΝΕΚΤΕΛΕΣΤ Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ (ΕΥΡΩ)	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΑ (ΕΥΡΩ)	ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΑΞΙΑ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ α. 87 Ν. 3883/2010 (ΕΥΡΩ)	ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΑΞΙΑ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ Σ/Ν (ΕΥΡΩ)	ΕΠΙΒΛΗΘΗΣΟΜΕΝΕΣ (ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ) ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ (ΕΥΡΩ)
ΔΕΚ 2010	85	2.900.000.000	300.000.000	725.000.000	-	290.000.000 (-)
ΦΕΒ 2014	73	900.000.000	90.000.000	225.000.000	-	90.000.000 (-)
ΑΥΓ 2014	64	712.000.000	71.200.000	178.000.000	178.000.000	71.200.000 (20.252.399)

Επεξεργασία στοιχείων : ΣΥΡΙΖΑ

21. Ο ορισμός της ανεκτέλεστης υποχρέωσης δεν προκύπτει μόνο από το νομικό πλαίσιο, που αναλύθηκε παραπάνω, αλλά συνομολογείται και από την Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων. Ειδικότερα, στο σημείωμά της το οποίο παραδόθηκε στην Ειδική Διαρκή Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων στις 13/2/2014 (και έχει ήδη κατατεθεί από το ΣΥΡΙΖΑ στα πρακτικά της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων), σαφώς αναγράφεται ότι ως ανεκτέλεστη πιστωτική υποχρέωση νοούνται προγράμματα που δεν εκτελέστηκαν ή εκτελέστηκαν με καθυστέρηση, ήτοι προφανώς μετά την πάροδο της οριζόμενης στην αντίστοιχη σύμβαση προθεσμίας.

22. Πριν τη θέση σε ισχύ του Νόμου 3883/2010, στην περίπτωση προγραμμάτων που δεν εκτελέστηκαν ήταν υποχρεωτική η επιβολή των κατά περίπτωση προβλεπόμενων κυρώσεων (κατάπτωση εγγυητικών επιστολών, επιβολή ποινικών ρητρών, αποκλεισμός του προμηθευτή από μελλοντικές προμήθειες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας).

Στην περίπτωση προγραμμάτων που δεν εκτελέστηκαν εντός του συμβατικού χρόνου, για καθυστέρηση 0-6 μηνών επιτρεπόταν η παραλαβή του υλικού με επιβολή ποινικών

ρητρών, ενώ για καθυστέρηση μεγαλύτερη των 6 μηνών ήταν υποχρεωτική η επιβολή των κατά περίπτωση προβλεπόμενων κυρώσεων.

Μετά τη λήξη του συμβατικού χρόνου ολοκλήρωσης των προγραμμάτων, δεν είναι δυνατή οποιαδήποτε παράταση, τροποποίηση ή ανανέωσή τους, όπως εκτέθηκε αναλυτικά στην ενότητα (γ) παραπάνω.

23. Μετά την θέση σε ισχύ του άρθρου 87 του Νόμου 3883/2010, οι ανάδοχοι προγραμμάτων που είτε δεν εκτελέστηκαν καθόλου, είτε εκτελέστηκαν με καθυστέρηση μεγαλύτερη των έξι (6) μηνών από την συμβατική προθεσμία, είχαν την δυνατότητα, αντί να υποστούν συμβατικές κυρώσεις, να ενταχθούν στην διαδικασία υλοποίησης των επονομαζόμενων και «4Ω νέου τύπου». Η διαδικασία, όμως, αυτή δεν ενεργοποιήθηκε ποτέ για τους αναφερόμενους στην ενότητα (δ) ανωτέρω λόγους.

24. Λαμβάνοντας υπόψιν ότι η ανεκτέλεστη πιστωτική αξία των προγραμμάτων που έληξαν χωρίς να υλοποιηθούν προσηκόντως ανερχόταν το Δεκέμβριο του 2010 σε 2,9 δισ ΕΥΡΩ και αντιστοιχούσε σε τουλάχιστον 300 εκατ. ΕΥΡΩ πραγματικού έργου, η Γενική Διεύθυνση Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων είχε τις εξής δυνατότητες :

α) να εισπράξει τις εγγυητικές επιστολές, να επιβάλει ποινικές ρήτρες ύψους τουλάχιστον 290 εκατ. ΕΥΡΩ και να αποκλείσει τους αναδόχους από μελλοντικές συμβάσεις του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας

β) να εντάξει τις συμβάσεις αυτές στο άρθρο 87 του Νόμου 3883/2010, κατά την έναρξη ισχύος του οποίου και με βάση όσα αναφέρονται στην αιτιολογική του έκθεση ήταν δυνατή η επανασυμβασιοποίηση προγραμμάτων αντισταθμιστικών ωφελημάτων ονομαστικής αξίας τουλάχιστον 725 εκατ. ΕΥΡΩ.

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο απαγορεύει την παραλαβή και επομένως και την πίστωση αντισταθμιστικών ωφελημάτων μετά την λήξη του συμβατικού χρόνου.

Για τους λόγους αυτούς προξενεί εντύπωση το γεγονός ότι η αξία της ανεκτέλεστης πιστωτικής υποχρέωσης των προγραμμάτων που ήδη τον Δεκέμβριο του 2010 είχαν λήξει χωρίς να έχουν εκτελεστεί προσηκόντως, τα τελευταία τέσσερα (4) χρόνια μειώθηκε κατά σχεδόν 70% !

Το αποτέλεσμα είναι, εάν τελικά υλοποιηθεί το άρθρο 3 του Σχεδίου Νόμου «Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Εθνικής Άμυνας», η αξία των προγραμμάτων που μπορούν να επανασυμβασιοποιηθούν να είναι κατά 547 εκατ. ΕΥΡΩ μικρότερη από εκείνη που θα προέκυπτε από την εφαρμογή του άρθρου 87 του Νόμου 3883/2010, με αποτέλεσμα να πιθανολογείται ισόποση ζημία του Ελληνικού Δημοσίου.

Περαιτέρω, η αξία των συμβάσεων που είναι δυνατόν να επανασυμβασιοποιηθούν είναι σήμερα σημαντικά μικρότερη (κατά 112 εκατ. ΕΥΡΩ) ακόμα και από την αξία των εγγυητικών επιστολών, που θα έπρεπε να έχουν καταπέσει ήδη από το Δεκέμβριο του 2010, με αποτέλεσμα να πιθανολογείται ισόποση ζημία του Ελληνικού Δημοσίου.

ζ. Τα αναπάντητα ερωτήματα του ΣΥΡΙΖΑ

Με δεδομένο ότι κατά τη διάρκεια της συζήτησης του ανωτέρω Σχεδίου Νόμου στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής, αφενός ο ΣΥΡΙΖΑ με επιμονή ζήτησε να διευκρινιστούν

τα σκοτεινά σημεία, που αναλύθηκαν παραπάνω, χωρίς ωστόσο να δοθούν επαρκείς απαντήσεις, αφετέρου ο παριστάμενος Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Ιω. Λαμπρόπουλος δεσμεύτηκε για παροχή απαντήσεων σε κάθε ερώτηση των κομμάτων,

Ερωτάται ο κ. Υπουργός Εθνικής Άμυνας

1. Ποιές είναι οι 85 συμβάσεις αντισταθμιστικών ωφελημάτων, των οποίων η ανεκτέλεστη πιστωτική υποχρέωση τον Δεκέμβριο του 2010 ανερχόταν σε 2,9 δισ. ΕΥΡΩ; Ποια ήταν τα ανεκτέλεστα προγράμματα της κάθε μιας από αυτές, ποια η ονομαστική και πιστωτική αξία του καθενός από αυτά, ποιός ο συμβατικός χρόνος παροχής του καθενός από αυτά;
2. Ποια από τα προγράμματα αντισταθμιστικών ωφελημάτων της προηγούμενης ερώτησης πιστώθηκαν εν όλω ή εν μέρει μετά την λήξη του συμβατικού χρόνου; Ποιά είναι η νομική βάση των πιστώσεων αυτών; Πότε συντάχθηκε για το κάθε ένα από τα προγράμματα της πρώτης ερώτησης πρωτόκολλο παράδοσης-παραλαβής του υλικού από τον τελικό χρήστη και πότε συντάχθηκε πρωτόκολλο παράδοσης στον τελικό χρήστη προς χρήση, ώστε να επέλθει η εφοδιαστική του ένταξης;
3. Πότε υποβλήθηκε από την κάθε αντισυμβαλλόμενη εταιρεία Επιστολή Κατάστασης Πίστωσης για μέρος ή σύνολο του κάθε ενός από τα προγράμματα, που αναφέρονται στην κάθε μια από τις συμβάσεις της πρώτης ερώτησης; Συνοδευόταν η προαναφερόμενη Επιστολή Κατάστασης Πίστωσης από πλήρη (και όχι ελλιπή) δικαιολογητικά κατά τον χρόνο της υποβολής της και ήταν σύμφωνη με το περιεχόμενο της αντίστοιχης σύμβασης;
4. Ποιά είναι η αξία και η χρονική διάρκεια των εγγυητικών επιστολών που είχε το Ελληνικό Δημόσιο στα χέρια του για κάθε ένα από τα προγράμματα του πρώτου ερωτήματος; Ποιές από αυτές είναι εταιρικές, ποιές τραπεζικές και ποιές είναι σε ισχύ σήμερα;
5. Για ποιό λόγο το Ελληνικό Δημόσιο δεν εισέπραξε τις εγγυητικές επιστολές, παρά το γεγονός ότι τα προγράμματα της πρώτης ερώτησης έληξαν ανεκτέλεστα;
6. Ποιές συμβατικές κυρώσεις επιβλήθηκαν στους αναδόχους των προγραμμάτων της πρώτης ερώτησης, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψιν ότι οι κυρώσεις αυτές χαρακτηρίζονται από υπ' αριθμ. Πρωτ. ΕΜΠ.505/ερ.46/2010 έγγραφο του Γραφείου Νομικού Συμβούλου ΥΕΘΑ συγκεκριμένες και ανελαστικές;
7. Για ποιά από τα προγράμματα της πρώτης ερώτησης είχαν συνταχθεί πρωτόκολλα τμηματικής παραλαβής των οφειλόμενων αντισταθμιστικών ωφελημάτων πριν την πάροδο του συμβατικού χρόνου και πότε συντάχθηκαν;
8. Σε ποιές ενέργειες προέβη το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για να

διερευνηθούν οι καταγγελίες του Συνδέσμου Ελλήνων Κατασκευαστών Πολεμικού Υλικού για εταιρείες φαντάσματα που φέρονται να υλοποιούν αντισταθμιστικά ωφελήματα εκατομμυρίων ΕΥΡΩ;

9. Διασφαλίστηκε η απαρέγκλιτη εφαρμογή των γνωμοδοτήσεων του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους με αριθμό 514/2008 και 14/2009, οι οποίες είχαν γίνει αποδεκτές από τον κ. Υπουργό Εθνικής Άμυνας;

10. Έχει εξασφαλίσει το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (α) ότι η χρονική διάρκεια μέσα στην οποία οι υπόχρεοι προμηθευτές εκτέλεσαν τα προγράμματα που αναφέρονται στο πρώτο ερώτημα υλοποιήθηκαν μέσα σε χρόνο που ήταν επίκαιρα για την υποβοήθηση της αμυντικής βιομηχανίας και της τεχνολογικής υποδομής της χώρας και (β) ότι η αξία τους εξακολουθούσε κατά το χρόνο της πίστωσης να ανταποκρίνεται στην εκτίμηση - αξιολόγηση που έγινε κατά την έγκρισή τους, όπως απαιτούν οι γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που αναφέρονται στο προηγούμενο ερώτημα;

ΟΙ ΕΡΩΤΩΝΤΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

Θοδωρής Δρίτσας

Γιώργος Βαρεμένος

Βασίλης Χατζηλάμπρου

Ελένη Αυλωνίτου

Αγνή Καλογερή

Γιώργος Πάντζας